

วรรณกรรมและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิก ในสถานศึกษาพยาบาลยังไม่มีผู้ใดทำวิจัยมาก่อน แต่มีวรรณกรรมและงานวิจัยในวงการศึกษาทั่วไป วงการศึกษาพยาบาลทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศที่มีส่วนคล้ายคลึง สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ได้ โดยผู้วิจัยจะแยกกล่าวเป็น 3 ตอน คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูพยาบาลที่ดี ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยทั่วไปและวงการศึกษาพยาบาล งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะงาน คุณลักษณะ และพฤติกรรมของครูพยาบาลที่ดี

โดยทั่วไปแล้วนักศึกษาพยาบาลมักจะให้ค่าในสิ่งที่ครูสอนโดยการนำเอาการสอนของครูไปเปรียบเทียบกับภาระกระทำของครู การรับบทบาทของการ เป็นครูทั้งในด้านลักษณะอุปนิสัย ทักษะ การวางตัว และความสามารถทางวิชาการ มักจะถูกนักศึกษาพยาบาลนำไปเลียนแบบ และสิ่งเหล่านี้นับว่ามีพลังสำคัญในการชักนำให้เกิดความอยากเรียนได้เช่นกัน ฉะนั้น การพิจารณาคุณสมบัติของครูปฏิบัติการคลินิก ครูปฏิบัติการคลินิกควรจะเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหล่านี้ คือ

1. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มในการพยาบาลทางคลินิก ถ้ามองที่ตัวบุคคลแล้ว ครูพยาบาลที่จัดว่าเป็นผู้มีความริเริ่มควรจะเป็นบุคคลที่มีลักษณะดังนี้

1.1 มีความเข้าใจในหลักการให้คำแนะนำและการปฏิบัติตามความคิดเห็น

ของตน

1.2 นำความสามารถของตนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยอาศัยความเข้าใจตลอดจนการยอมรับตนเอง ในขณะที่ครูมีความคิดริเริ่มนั้นจะต้องรู้จักสอนตนเองให้รู้จักใช้ความรู้สึกของตนไปในทางสร้างสรรค์ พร้อมทั้งจะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้สึกดีกว่าตนเอง ก็เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์และเป็นนักศึกษาที่มีความคิดริเริ่มด้วย

ความรู้สึกของตนไปในทางสร้างสรรค์ พร้อมทั้งช่วยให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้สึกว่าตนเองก็เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ และเป็นนักศึกษาที่มีความคิดริเริ่มด้วย

1.3 เป็นผู้มีไหวพริบและไวต่อการสนองตอบในด้านความคิดของบุคคลอื่น และเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ดี การที่จะช่วยปรับปรุงให้ครูพยาบาลมีความสามารถในด้านนั้น จำเป็นต้องอาศัยการวิจัยทางด้านความรู้สึกในเรื่องของท่าที ความคิด และเหตุการณ์ต่าง ๆ ความคิดริเริ่มนั้นจะเกิดขึ้นจากความสามารถในการรับรู้ เข้าใจ และปรับตัวกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะปฏิบัติได้โดยอาศัยการฟัง สังเกตคำพูดและท่าทีที่ประกอบกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความคิดและเหตุการณ์หลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกัน ผลที่จะได้รับก็คือครูผู้นั้นจะมีแนวความคิดในการตอบสนองต่อความคิดและความประหลาดของผู้อื่นโดยปราศจากอคติได้อย่างกว้างขวางขึ้น

1.4 เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ความเชื่อมั่นนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์ในสังคม

1.5 เป็นผู้ที่คอยหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ การหาความรู้เพิ่มเติมนั้นนับว่าเป็นส่วนสำคัญในการที่จะปรับปรุงและทำให้เกิดแนวความคิดริเริ่ม ครูที่มีความคิดริเริ่มและยอมรับในความคิดที่ว่าตัวเขาเองนั้นสามารถเรียนรู้ได้จากเพื่อนครูและนักศึกษาพยาบาลด้วยกัน ฉะนั้น ครูปฏิบัติการคลินิกที่มีความตระหนักและยอมรับในความสามารถของตนว่าเป็นผู้มีความคิดริเริ่มในการสอนได้ ครูผู้นั้นมักจะทุ่มเทเวลาให้กับการศึกษาเพิ่มเติมอยู่เสมอ นำเอาความรู้เดิมมาประกอบกับความรู้ใหม่ เพื่อทำให้ชีวิตประจำวันและการเรียนรู้ของตนสนุกสนานและมีชีวิตชีวาขึ้น ¹

ที่เมืองเดนเวอร์ (Denver) ประเทศสหรัฐอเมริกา สถาบันการศึกษาพยาบาลโคโลราโดแสวงหาวิธีการเรียนต่าง ๆ ให้กับนักศึกษาพยาบาล โดยเฉพาะทางด้านการให้ประสบการณ์ทางคลินิก ทั้งนี้เพราะครูปฏิบัติการคลินิกได้ให้ความเห็นว่า ในการให้

¹ Jean E. Schweer, and Kristine M. Gebbie, Creative Teaching in Clinical Nursing (Saint Louis: The C.V. Mosby Company, 1976), p. 51.

ประสบการณ์ทางคลินิกแก่นักศึกษาพยาบาลนั้น ยังขาดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นมาตรฐานในการเรียน คุรุปฏิบัติการณ์คลินิกเห็นว่าน่าจะได้มีการริเริ่มสร้างบรรยากาศนี้ขึ้นมา เพื่อจะได้วางแผนการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า และได้มีโอกาสดูแลการเรียนของนักศึกษาได้อย่างใกล้ชิด ระยะเวลาที่ผ่านมาทางสถาบันการศึกษาพยาบาลจะแบ่งนักศึกษาพยาบาลออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งขึ้นไปศึกษาตามคลินิกต่าง ๆ ซึ่งมีบรรยากาศและประเภทยุ่วยแตกต่างกันไป ทำให้การควบคุมนักศึกษาพยาบาล และการให้คำแนะนำเป็นไปด้วยความลำบาก ฉะนั้น จึงได้คิดจัดตั้งคลินิกขึ้นเองเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลได้ใช้เป็นที่เรียนและฝึกหัดโดยเฉพาะ โดยสร้างสถานที่นั้นให้มีบรรยากาศที่ต้องการ ให้นักศึกษาพยาบาลได้ประสบการณ์คลินิกทางด้านการพยาบาลทางสุขภาพ เน้นไปทางด้านการป้องกันโรค การดูแลผู้ป่วยที่เป็นทางโรคเฉียบพลันและโรคเรื้อรัง โดยนักศึกษาพยาบาลได้มีโอกาสซักประวัติ ตรวจร่างกาย รวมทั้งทางด้านจิตใจ ปัญหาสังคม และเศรษฐกิจของผู้ป่วยด้วย นักศึกษาพยาบาลได้มีโอกาสใช้ความคิดเห็นและตัดสินใจด้วยตนเอง เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วย มีโอกาสให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ และยังมีโอกาสได้ปฏิบัติงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากผู้ป่วยที่รับเข้ามาไว้ในคลินิกนี้เป็นคนชรา ฉะนั้น จึงทำให้นักศึกษาพยาบาลได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาสังคมและปัญหาของครอบครัวคนชรา นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ถึงความต้องการของคนชรา ได้วางแผนเป้าหมายในการดูแลผู้ป่วยไว้ล่วงหน้า และคิดค้นวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการศึกษาและดูแลผู้ป่วย ส่วนคุรุปฏิบัติการณ์คลินิกนั้น ก็สามารถวางแผนการเรียนการสอนและสามารถควบคุมนักศึกษาพยาบาลได้อย่างทั่วถึงสำหรับนักศึกษาพยาบาลเองก็รู้สึกตื่นเต้นจากประสบการณ์ในคลินิก นอกจากจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิชาที่สั่งไว้แล้ว นักศึกษายังได้มีโอกาสสนทนากับคนชรา มีความนึกคิดเกี่ยวกับคนชราเปลี่ยนไปกว่าเดิม นักศึกษามีโอกาสรู้ว่าคนชรานั้นไม่จำเป็นจะต้องเจ็บป่วยพึ่งพาอาศัยผู้อื่น และเป็นบุคคลที่หมดหวัง แต่ยังเป็นผู้มีโอกาสที่จะมีสุขภาพดี มีอิสระใช้

ชีวิตอย่างมีความสุขได้¹

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า คลินิกนั้นเป็นสถานที่สำคัญในการจัดประสบการณ์ทางคลินิกให้กับนักศึกษา ซึ่งครูปฏิบัติการคลินิคควรจะให้ความสนใจ และเป็นผู้มีความคิดริเริ่มใหม่ ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลได้ประสบการณ์ทางคลินิคที่ดีที่สุด

2. เกี่ยวกับคุณวุฒิ

ครูพยาบาลจะต้องผ่านการอบรมในด้านการศึกษาพยาบาลในระดับที่สูงกว่าหลักสูตรที่กำลังสอน ซึ่งอย่างน้อยควรเป็นผู้มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์บัณฑิต และมีประสบการณ์ในการวินิจฉัย การป้องกัน และการรักษาสุขภาพอนามัยของผู้ป่วยทุกเพศทุกวัย มีความชำนาญพอที่จะเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นในด้านการวางแผนรักษาพยาบาลผู้ป่วยและครอบครัว ถ้ามีความรู้ในระดับปริญญาโททางการพยาบาล ก็จะช่วยให้นำเอาทฤษฎีและประสบการณ์ที่สูงขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้ดียิ่งขึ้นไปอีก ความรู้ทางด้านกายภาพและชีวภาพในระดับสูงขึ้นไป นับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการฝึกปฏิบัตินักศึกษาพยาบาลให้เกิดความชำนาญในการรักษาพยาบาลแต่ละประเภท ซึ่งรวมไปถึงความรู้ทางด้านจิตวิทยาสังคมด้วย เพราะความรู้ในแขนงนี้จะช่วยทำให้นักศึกษาพยาบาลเข้าใจพฤติกรรมของผู้ป่วยได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น แต่ถาครูปฏิบัติการคลินิคผู้ใดปรารถนาจะให้การสอนของตนมีแนวสร้างสรรค์ออกไป ก็จำเป็นต้องให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้เบื้องต้นในวิชาอื่น ๆ เช่น ปรัชญาการศึกษา หลักการสอน ฯลฯ

มหาวิทยาลัยแมริแลนด์ (University Maryland School of Nursing) ได้เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับปริญญาโทสำหรับพยาบาลที่มีความประสงค์มุ่งไปใน

¹ Donna M. Arlton, "The Challenge for Student Learning Opportunities," Journal of Nursing Education 19 (January 1980): 53-58.

ในด้านการศึกษาพยาบาล หลักสูตรได้จัดให้มีทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ และวิธีการสอนต่าง ๆ สำหรับพยาบาลที่มีประสบการณ์ทางคานปฏิบัติมาบ้างแล้ว แต่ยังคงขาดประสบการณ์ด้านการสอน ในหลักสูตรนี้ ผู้ศึกษาได้มีโอกาสทำความคุ้นเคยกับการสอนแบบเป็นกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการสอนทางคลินิก การจัดประชุมวิชาการ เน้นถึงวิธีการสร้างสรรค์บรรยากาศการเรียนและการจัดหาวิธีการเรียนให้เหมาะสมกับวิชานั้น ๆ นอกจากนี้ยังเน้นในเรื่องรูปแบบของการสอน (Models of Teaching) โดยให้ผู้เรียนได้ทราบเกี่ยวกับวิธีการสอนซึ่งแบ่งออกเป็นข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เน้นให้เห็นความสำคัญเกี่ยวกับความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละคน ซึ่งจะต้องเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นและวิธีการของตนให้เข้ากับภาวะการเรียน
2. เน้นถึงหน้าที่สำคัญของวิทยาลัยพยาบาลที่จะจัดฝึกอบรมบุคคลประเภทต่าง ๆ ให้สามารถแก้ปัญหาได้
3. เน้นถึงสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงบุคลิกของผู้เรียน ซึ่งวิทยาลัยพยาบาลจะเป็นสื่อในการจัดหาบรรยากาศ หรือสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ให้ผู้เรียน
4. เน้นถึงการเสริมสร้างสติปัญญาให้สูงขึ้นในวิทยาลัยพยาบาล
5. เน้นถึงความสำคัญในการปรับปรุงสังคมและประเพณีให้ดีขึ้น เพื่อจะได้ให้สังคมในอนาคตมีความสดใสขึ้น ¹

สำหรับในประเทศไทยนั้น ได้มีหลักสูตรการเรียนการสอนพยาบาลต่าง ๆ ในระดับปริญญาโทเกิดขึ้นหลายหลักสูตร แต่ในปัจจุบันนี้กลับพบว่า จำนวนครูปฏิบัติการคลินิกที่จบการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตมีน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาพยาบาลที่จบการศึกษาในแต่ละปี ฉะนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูปฏิบัติการคลินิกจะต้องชวนชาวพยาบาลปรับปรุงทางด้าน

¹ Myrtle P. Matyski, "Preparing Nurses to Teach the Charge and a Response" Journal of Nursing Education 19 (November 1980) : 25-29.

คุณวุฒิของตนให้สูงกว่าระดับการศึกษาพยาบาลที่ตนสอนอยู่ ซึ่งทางสถาบันการศึกษาพยาบาลก็ไต่ถามปรับปรุงอย่างกว้างขวาง

3. มีความรอบรู้ เกี่ยวกับการสอนจรรยาวิชาชีพ

จรรยาวิชาชีพนั้นเป็นเรื่องที่ครูปฏิบัติการคลินิคควรให้ความสนใจและปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาพยาบาล เพราะในปัจจุบันนี้เราพบปัญหาอย่างหนึ่งคือพยาบาลไม่ค่อยยอมรับว่าตนได้เผชิญกับปัญหาทางจรรยาวิชาชีพในการปฏิบัติงานประจำวัน มีพยาบาลเป็นจำนวนมากที่มักจะถือว่าตนมีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งของแพทย์เพียงอย่างเดียว ไม่แสดงความรู้สึกนึกคิดและความเฉลียวฉลาดของตนออกมา อย่างไรก็ตาม มีจรรยาวิชาชีพหลายอย่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นจะต้องเกี่ยวข้องกับแพทย์ เช่น ในด้านความปลอดภัยของผู้ป่วย การบอกความจริงกับผู้ป่วย การไม่ใส่ข้อความสำคัญลงในรายงานผู้ป่วย ฯลฯ พยาบาลควรจะได้มีการเตรียมในการที่จะรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้ วิชาชีพพยาบาลควรจะเน้นถึงการแสวงหาและการตัดสินใจด้วยตนเองในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในด้านการเสริมสร้างจรรยาวิชาชีพ เพอร์ทิล อาร์ (Purtill R.) ให้ความคิดเห็นว่า "เราสามารถเรียนจรรยาวิชาชีพได้ เพราะการตัดสินใจเกี่ยวกับความผิดถูกหรือจรรยาวิชาชีพนั้นเกิดขึ้นทุก ๆ ครั้งที่เราประสบปัญหาในขณะที่ปฏิบัติงาน" ¹ ฉะนั้น การฝึกสอนนักศึกษาพยาบาลในเรื่องของการใช้ความคิดและการครีเอตริ่งไม่จำเป็นที่ต้องใช้ตัวอย่างที่เป็นเรื่องใหญ่โต เช่น ภาวะการให้ยาเพื่อให้อายุผู้ป่วยถึงแก่กรรมและพ้นจากการทรมาน (Euthenasia) แต่อาจจะใช้สถานการณ์ธรรมดา ๆ ซึ่งนักศึกษาพยาบาลไม่คิดว่าน่าจะมีปัญหาทางวิชาชีพ เช่น การใช้อายุผู้ป่วยโรครจิตเป็นสื่อในการเรียน ครูปฏิบัติการคลินิคอาจจะให้นักศึกษาพยาบาลได้ออกความคิดเห็นว่าการใช้อายุผู้ป่วยโรครจิตมาเป็นสื่อการเรียนนั้นถูกต้องตามจรรยาวิชาชีพหรือไม่ ซึ่งครูปฏิบัติการคลินิคจะได้คำตอบของนักศึกษาที่แตกต่างกันออกไป และมีหน้าที่ชี้แนะให้นักศึกษาพยาบาลได้

¹ Purtill R. Thinking About Ethics (New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1976), p. 33.

ทราบถึงความคิดเห็นหรือความเชื่อมั่นที่ผิดไม่มีเหตุผลพอ หรือนักศึกษาบางคนถึงมีเหตุผลดีกว่าคนอื่น จะเห็นได้ว่าวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาที่ต้องการความถ่องแท้ และมีหลักเกณฑ์แน่นอน ฉะนั้น ถึงแม้ว่าเราจะเปลี่ยนบรรยากาศในการพิจารณาเรื่องจรรยาวิชาชีพ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีขอบข่ายไม่แน่ชัดและยังไม่ทราบว่าอะไรผิดอะไรถูก แม้เราจะไม่ได้คำตอบที่เกี่ยวกับจรรยาวิชาชีพที่แน่นอน แต่ก็มีโอกาสได้ฝึกแนวความคิดทั้งครูปฏิบัติการคลินิกและนักศึกษาพยาบาล แซม แอนดรูส์ (Sam Andrews) ได้ให้ความคิดเห็นว่า "ความจริงแล้ว การสอนจรรยาวิชาชีพพยาบาลนั้นไม่จำเป็นต้องจัดไว้ในตารางเวลาเรียนเป็นรายเดือน แต่ควรเน้นถึงจรรยาวิชาชีพในขณะที่นักศึกษาพยาบาลได้ศึกษาประสบการณ์การปฏิบัติงานในคลินิก การดูแลผู้ป่วยในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้จะทำให้นักศึกษาได้รายละเอียดมากขึ้นและมองเห็นได้หลายแง่มุม" ¹

ฉะนั้น ครูปฏิบัติการคลินิกควรจะได้พิจารณาว่าทำอย่างไรให้นักศึกษาพยาบาลจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของจรรยาวิชาชีพ ซึ่งอาจจะสอนโดยสอดแทรกเข้าไปในการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษารู้จักใคร่ครวญ แสดงความคิดเห็น รู้ว่าอะไรผิดอะไรถูก จบการศึกษาไปปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลที่รู้จักตัดสินใจได้เองในเรื่องของการพยาบาล โดยไม่จำเป็นต้องรับคำสั่งจากแพทย์เสมอไป

4. มีความสามารถในวิชาชีพและระดับความสามารถของตนเอง

ครูปฏิบัติการคลินิกนอกจากจะเป็นผู้มีความรู้ในแขนงใดแขนงหนึ่งโดยเฉพาะแล้ว จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักถ่ายทอดความรู้ไปอย่างดีในแขนงของผู้อื่นอีกด้วย เพราะครูปฏิบัติการคลินิกจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องให้การสอนเกี่ยวกับการปฏิบัติกับผู้ป่วยทุกชั้นตอน ฉะนั้น ครูปฏิบัติการคลินิกจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในการดูแลผู้ป่วย สามารถให้การพยาบาล

¹ Sam Andrews, "Teaching Nursing Ethics: A Practical Approach" Journal of Nursing Education 20 (January 1981) : 10.

โดยอาศัยแนวความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ให้ความรู้ต่าง ๆ ในการดูแลผู้ป่วยแก่นักศึกษาพยาบาล เป็นอย่างค้ำวช นอกจากนี้ คุรุปฏิบัติการณ์จะตองรู้ระดับความสามารถของตนเองเพราะ จะช่วยให้รู้จักการยอมรับกับสภาวะความเป็นจริงที่ว่า คุรุนั้นสามารถปฏิบัติงานผิดพลาดได้ เหมือนกัน และควรจะรู้ว่าคุรุคือผู้ที่ตองตองตัวกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น มีความยึดหยุ่นใน ความนึกคิของตอง เพื่อที่จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับผู้อื่น เมื่อมีการ เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น จิตแพทย์ส่วนใหญ่ยอมรับว่าการรู้ระดับความสามารถของ ตนเองนี้ มีผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาที่อะนอยจากประสบการณ์ตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งเติบโต เป็นผู้ใหญ่ ถึงอย่างไรก็ตาม การรับรู้ระดับความสามารถของตองนั้นก็อาจเป็นในลักษณะที่ทำให้ มองสิ่งแวกลอมไปในแง่ร้ายได้เช่นกัน ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะสร้างปัญหาในการสอนชั้นได้ การที่จะเป็นคุรุจึสร้างสรรคในการสอนนักศึกษาพยาบาลไค้นั้น ยังขึ้นอยู่กับว่าคุรุนั้นมีความ สามารถที่จะแกไขความหวาระแวงในใจของตองและความกลัวที่ว่าคนอื่นจะคิหรือทำอะไร ตองตองอย่างไรรึไค้ไค้ไค้ไค้ การยอมรับและยินดีที่จะเผชิญกับจึตสำนึกนี้จะช่วยให้บุคคลผู้นั้น สามารถมองทุกสิ่งในความเป็นจริง และสามารถปฏิบัติภารกิจด้วยความตั้งใจและเต็มใจให้ ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยปราศจากความมื่อคิต เมื่อคุรุสามารถปลุกฝังความสำนึกตองตนเอง และตองผู้อื่นซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจ การเป็นคุรุที่มีประสิทธิภาพก็จะสามารถพัฒนาชั้น ควบคู่กัน ฉะนั้น คุรุที่สามารถเข้าใจตองเองควร เป็นผู้มีลักษณะเหล่านี้คือ

- 4.1 สอนควบความเชื่อมั่น
- 4.2 สามารถมองตองเองและผู้อื่นว่ายังสามารถพัฒนาได้อีกทั้งในด้านการ ทำงานและในคานส่วนตัว
- 4.3 มีความยินดีที่จะสอนและพมใจในอาชีพของตอง
- 4.4 มีความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผูรรวมงาน
- 4.5 เอาใจใส่ตองจุดมุ่งหมายของการสอน โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตอง
- 4.6 มีเทคนิคการสอนเป็นของตองเอง
- 4.7 มีความกระตือรือร้นในการสอนแต่ละครั้ง

5. ความรอบรู้ของผู้สอน

ความรอบรู้ของผู้สอนรวมทั้งความเข้าใจเกี่ยวกับสถานะของสังคม เป็นส่วนประกอบสำคัญในการพัฒนาความรู้ระดับความสามารถของตนควย การที่จะมีความรู้เฉพาะในเรื่องที่จะสอนเท่านั้นไม่เพียงพอ ฉะนั้น ครูปฏิบัติการณ์ที่ควรสร้างสรรค์ของคนที่ให้งงอยู่ใดเดมนั้นจะต้องมีความรอบรู้ในเรื่องเหล่านี้เช่น

5.1 เข้าใจในหลักวิทยาศาสตร์และรู้จักนำมาอ้างอิงกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการสอน

5.2 รู้จักนำความรู้และหลักการมาใช้กับชีวิตประจำวัน โดยทำให้นักศึกษาพยายามมองเห็นความสำคัญของปัญหานั้น ๆ ได้

5.3 นำแนวความคิดใหม่ ๆ มาเป็นแนวทางปฏิบัติในการสอน

5.4 มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ในอดีตได้นำความเจริญ และยังคงนำความเจริญมาสู่การแพทย์และการพยาบาลอย่างไร

5.5 สร้างสมตำราของตนอยู่เสมอ เพื่อให้รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แลกเปลี่ยนความรู้เหล่านั้นกับนักศึกษาพยาบาลและบุคคลอื่น ๆ

5.6 สนใจเกี่ยวกับการวิจัย ค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น และจัดแนวความคิดใหม่ ๆ เหล่านั้นเข้ากับการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล

ในปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า การพัฒนาทางเทคนิคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้การเรียนรู้อันร่วมกันระหว่างนักศึกษาและครู มีความจำเป็นยิ่งขึ้น และมีผลต่อการสอนนักศึกษาพยาบาล ฉะนั้น ถ้าใช้สิ่งเหล่านี้ให้เหมาะสมก็จะช่วยให้การค้นคว้าหาความรู้ใหม่เป็นเรื่องน่าสนใจ และยังสร้างความผูกพันทั้งนักศึกษาและครูควย¹ เฟอรัม เอส มิมส์ (Ferm H. Mims) ได้ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อพฤติกรรมของอาจารย์

¹ Jean E. Schweer and Kristine M. Gebbie, Creative Teaching in Clinical Nursing, p. 71.

จากจำนวนตัวอย่างประชากร 150 คน เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยชินซินนาติ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวกับหลักสูตรที่ไขสอน การประเมินผลการสอน และพฤติกรรมที่แสดงออกของคณาจารย์ในคณะ ผลการวิจัย ปรากฏว่า พฤติกรรมของอาจารย์ที่พึงประสงค์คือสามารถกระตุ้นให้นักศึกษาพยายามสนใจในบทเรียน สามารถจัดลำดับเนื้อหาของหลักสูตรการสอนได้เหมาะสม มีความรู้ความสามารถในการวิจัย ค้นคว้า วิทยาการใหม่ ๆ รู้จักวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักศึกษาได้เป็นอย่างดี¹

6. ประสบการณ์ในวิชาชีพ

ตามปกติมักจะเป็นที่ยอมรับกันว่า ครูปฏิบัติภารกิจคลินิกที่มีประสบการณ์เคยเป็นหัวหน้าตึกหรือเจ้าหน้าที่พยาบาลมาแล้วนั้น มักจะสอนให้นักศึกษามีปฏิบัติบนคลินิกได้ดี แต่ในปัจจุบันนี้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลในหลักสูตรที่ต้องการและมีอุปนิสัยเหมาะสมกับงานประเภทนั้น ๆ ก็ควรได้รับการพิจารณาด้วย ถึงแม้จะไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนก็ตาม เมื่อมาปฏิบัติงานภายใต้การดูแลให้คำแนะนำของครูปฏิบัติภารกิจคลินิกที่มีประสบการณ์มาก่อน จะช่วยให้ครูปฏิบัติภารกิจคลินิกที่ยังไม่มีประสบการณ์ทราบความสามารถของตน ฉะนั้น ครูปฏิบัติภารกิจคลินิกที่ยังขาดประสบการณ์ จะนำแต่เพียงแนวทางใหม่ ๆ มาใช้กับการสอนเป็นส่วนใหญ่โดยอาศัยประสบการณ์ที่เพิ่งได้รับ ส่วนครูปฏิบัติภารกิจคลินิกที่เคยมีประสบการณ์มาแล้วมักจะยินดีที่จะปฏิบัติงานร่วมกับครูปฏิบัติภารกิจคลินิกที่ยังขาดประสบการณ์ เพราะจะช่วยให้เกิดประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย บาบารา เจ. โลเวอรี และคณะ (Barbara J. Loevery, and Others) ได้ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลและคณาจารย์ ในการประเมินผลการสอนของอาจารย์ จากจำนวนตัวอย่างประชากร 386 คน ซึ่งได้จาก

¹ Ferm H. Mims, "Student Evaluate Faculty," Nursing Outlook (July 1970) : 53-55.

นักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี คณาจารย์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาพยาบาลและคณาจารย์มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ ต้องการอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในด้านการสอน มีความรู้ในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี ¹

7. ความรับผิดชอบในกรที่จะศึกษาต่อ

ครูปฏิบัติการคลินิกที่มีความสร้างสรรค์ สามารถดำรงคุณสมบัติของตนให้คงอยู่ได้ ถ้าครูปฏิบัติการคลินิคนั้นชวนช่วยที่จะหาความรู้ และประสบการณ์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ทางการแพทย์ การพยาบาล และการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ มักจะได้รับการเรียนรู้โดยผ่านการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ครูปฏิบัติการคลินิคที่ได้รับการเรียนรู้ ก็จะนำมาสร้างสรรค์ในการสอนต่อไป ความสร้างสรรค์ในการสอน นักศึกษาพยาบาลยังมีผลโดยตรงจากการที่ครูปฏิบัติการคลินิครู้จักนำเอาคุณวุฒิของตนมาประกอบเข้ากับความสามารถส่วนตัว จนกลายเป็นความรู้ที่เข้าใจใส่ตัวเอง นักศึกษาตลอดจนการรักษายาบาลผู้ป่วย อรอนงค์ ชรรมลธิชิตกุล ได้ศึกษาวิจัยการเปรียบเทียบลักษณะครูปฏิบัติการคลินิคที่นักศึกษาพยาบาล และพยาบาลประจำการต้องการของโรงเรียนพยาบาลดุสิตและอนามัยโรงพยาบาลรามาธิบดี จากกลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 94 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลต้องการครูปฏิบัติการคลินิคที่มีความมั่นใจในตนเอง หากความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี และสนใจปรับปรุงแก้ไขงานพยาบาลให้ดีขึ้น ²

¹ Babara J. Lowery, and Others, "Nursing Students and Faculty Opinion on Student's Evaluation of Teaching," Nursing Research (September-October, 1971) : 436-439.

² อรอนงค์ ชรรมลธิชิตกุล, "การเปรียบเทียบลักษณะครูพยาบาลภาคปฏิบัติที่นักศึกษาพยาบาลและพยาบาลประจำการต้องการของโรงเรียนพยาบาลดุสิตและอนามัยโรงพยาบาลรามาธิบดี พ.ศ. 2515" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

8. ความสามารถทางด้านการพยาบาลในคลินิก

เป็นที่ยอมรับกันมานานแล้วว่า การสร้างภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล ความรับผิดชอบในหน้าที่และสังคม ตลอดจนสิ่งต่าง ๆ ที่มีความรู้ที่ศึกษาพยาบาลควรจะได้รับ มักจะมีผลสืบเนื่องจากตัวอย่างที่ครูและพยาบาลที่ใกล้ชิดปฏิบัติไว้ ความสัมพันธ์ระหว่างครู และนักศึกษาจะช่วยทำให้เกิดความรู้น้อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากการที่นักศึกษา มักจะประเมินครูของตนเสมอด้วยการ เปรียบเทียบสิ่งที่ครูกระทำกับสิ่งที่ครูสอน

ครูปฏิบัติภารกิจคลีนิกที่มีความสร้างสรรค์ในการสอนนักศึกษาพยาบาลนั้น จะต้องมีความเสียสละในสิ่งต่าง ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจเสมอ จากประสบการณ์ที่นานมาพบว่า มีครูปฏิบัติภารกิจคลีนิกเป็นจำนวนมากที่มุ่งปฏิบัติงานของตนในลักษณะที่ไม่ให้เกิดความผิดพลาด ความพยายามเหล่านี้มักจะทำให้เกิดความวิตกกังวลในขณะสอน และรู้สึกไม่สบายใจเมื่อปฏิบัติงานไม่เต็มความสามารถ ซึ่งลักษณะเหล่านี้จะมีผลต่อการสอน และนักศึกษาพยาบาลที่ตั้งความหวังไว้อย่างสูง แต่การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นไปในลักษณะที่เกื้อหนุน และคอยชี้แนะให้นักศึกษาได้เห็นว่สิ่งไหนบ้างที่ควรจะต้องมีความมุ่งมั่น ในการปฏิบัติหน้าที่ของครู ซึ่งอาจจะช่วยลดความวิตกกังวลเหล่านี้ได้บ้าง ฉะนั้น การที่จะสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ครูปฏิบัติภารกิจคลีนิกจะต้องรู้จักแสดงความสามารถของตนในกรณีต่อไปนี้

8.1 รู้จักนำความเข้าใจของตนเองและหลักวิชาการ ไปใช้ในการพยาบาลแต่ละประเภทโดยไม่ซ้ำกัน

8.2 รู้จักใช้ความชำนาญทางเทคนิคมาประยุกต์ใช้ตามสภาวะที่เกิดขึ้น

8.3 รู้จักสังเกตอาการต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานช่วยในการตัดสินใจ

8.4 รู้จักการวางแผน เตรียมการ และแนะนำเจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญในการรักษาพยาบาลผู้ป่วย

8.5 รู้จักสร้างความเข้าใจและสัมพันธ์ภาพอันดีให้เกิดขึ้น เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนด้วย ถึงแม้ว่า นักศึกษาพยาบาลควรจะได้รับ การฝึกอบรมจาก

ครูปฏิบัติการคลินิกก็จริงอยู่ แต่การให้เจ้าหน้าที่พยาบาลคนอื่น ๆ ปฏิบัติหน้าที่ก็จะเป็น ตัวอย่างช่วยเพิ่มคุณภาพทางการศึกษาพยาบาลได้เช่นกัน

8.6 ครูปฏิบัติการคลินิกจะต้องรู้จักปฏิบัติตนให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ได้ เพราะนักศึกษาพยาบาลจำเป็นต้องเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งจะเผชิญกับความ ต้องการของผู้ป่วยที่แตกต่างกันออกไป¹

การแยกความสามารถของครูผู้สอนนั้น เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก . จากการที่กล่าว ข้างต้นนั้น ครูที่มีพื้นฐานและความชำนาญในการให้การพยาบาลเพียงพอตามที่กำหนดไว้ รู้จักสร้างความเข้าใจ และสัมพันธ์ภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในหมู่นักเรียน ตลอดจนวิธีที่ครูปฏิบัติการคลินิกนำเอาสิ่งเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ ฉะนั้น ครูปฏิบัติการคลินิก ผู้ใดที่พร้อมจะสละตนโดยอาศัยการรู้จักปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เปรียบ พร้อมควยความรอบรู้ต่าง ๆ แต่ละขณะเดียวกันต้องรู้จักคัดแปลงความรู้ของตนให้เข้ากับ ความต้องการของผู้ป่วยใดควย ที่เห็นได้ชัดว่าสมรรถภาพของครูปฏิบัติการ คลินิกจึงขึ้นอยู่กับ ความสามารถของครูผู้นั้น ที่จะนำเอาความชำนาญทั้งหมดมาประยุกต์ใช้โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลในการรักษาพยาบาล ซึ่งถ้าจะใช้เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งย่อมไม่เพียงพอ

9. ความสัมพันธ์กับนักศึกษา

ผลของการศึกษาโดยนักการศึกษา นักสังคมสงเคราะห์ นักการศึกษาพยาบาล ได้แสดงให้เห็นภาพพจน์อันแท้จริงของนักศึกษารุ่นปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญอย่างลึกซึ้งต่อ หลักการศึกษาของเรา และโดยเฉพาะการศึกษาพยาบาล ฟอสเฮย์ อาร์เธอร์ (Foshay Arthur) ได้ย้ำถึงการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตรทางการ

¹ Jean E. Schweer, and Kristine M. Gebbie, Creative Teaching in Clinical Nursing, p. 75.

พยาบาล¹ นักศึกษามีปัจจุบันและในอนาคต ใ้รับการฝึกอบรมโดยวิธีการเรียนการสอน ซึ่งทำให้นักศึกษาเหล่านี้สามารถหาวิธีแก้ปัญหา อภิปรายกลุ่ม ติดตามและค้นคว้าวิชาในวารสาร ใช้วิธีการทางห้องทดลองเพื่อแก้ปัญหาบางประการ และเริ่มมีความสามารถในการนำเอาความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและความรู้พื้นฐานมาใช้ในสภาวะต่าง ๆ นักศึกษาเหล่านี้มีความรู้สึกเป็นผู้ใหญ่ทั้งทางค่านิยมและสังคม. นักศึกษาบางครั้งอาจต้องการความช่วยเหลือ แต่ต้องการให้ครูปฏิบัติภารกิจคลินิกให้ความช่วยเหลือแบบผู้ใหญ่ต่อผู้ใหญ่ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยไม่ทำให้นักศึกษาเสียสิทธิ์และความรับผิดชอบไป ปัจจุบันเราไม่ได้เป็นครูซึ่งต้องทำหน้าที่อย่างเข้มงวดตามกฎเกณฑ์ของสถาบันการศึกษาพยาบาล เป็นผู้ปกครองเพื่อคอยควบคุมนักศึกษาเหล่านี้ ซึ่งยังไม่บรรลุหน้าที่ภาวะ ครูต้องเข้าใจและยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ บาง เพื่อไม่ให้นักศึกษามีความรู้สึกเสียสิทธิ์ส่วนบุคคล ในปัจจุบันนักศึกษาต้องการปรึกษากับผู้ที่มีความจริงใจ ฉะนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ครูปฏิบัติภารกิจคลินิก และนักศึกษาพยาบาลจะต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี เพื่อให้การศึกษายาพยาบาลบรรลุไปด้วยดี. ฉะนั้นการสร้างสรรคให้มีความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับครูปฏิบัติภารกิจคลินิก ขึ้นอยู่กับครูปฏิบัติภารกิจคลินิกยอมรับสถานการณ์ของนักศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งต่างก็มีประสบการณ์ชีวิตและความรู้ ไม่น้อยในการสร้างสรรคบรรยากาศสำหรับการเรียนวิชาการพยาบาลที่ดี ต้องการครูปฏิบัติภารกิจคลินิกที่พร้อมและตั้งใจที่จะสอนอย่างถูกต้อง บุคลิกของครูและสิ่งแวดล้อมควรกระตุ้นให้นักศึกษาพยาบาลมีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น ไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ครูควรมีความสนใจและทุ่มเทเวลา เพื่อให้นักศึกษาเห็นว่าตัวครูเองมีความตั้งใจสอน ครูไม่ควรทำตัวเป็นพระเจ้า ควรให้ความอบอุ่นและความสนิทสนมกับนักศึกษา ในเวลาเดียวกันก็ให้ความเคารพนับถือในตัวอาจารย์ แต่ไม่เกรงกลัว. ควรมีความมั่นใจในความสามารถของนักศึกษา และมีความอดทนเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลในระดับ

¹ Foshay Arthur, "Beware, Your Future Students are Learning to Think" Nursing Outlook 13 (October 1975) : 47.

ต่าง ๆ ได้เรียนรู้หรือเร็วแล้วแต่ระดับความสามารถ ให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง
แทนที่จะเรียนรู้ด้วยการท่องจำ

บรรยากาศในการเรียนการสอนควรให้ครูปฏิบัติภารกิจคลินิกเป็นตัวอย่างที่ดี ใน
ประเทศพัฒนา เช่น สหรัฐอเมริกา อาจทำให้นักศึกษาพยาบาลเข้าใจถึงคุณค่าต่าง ๆ
ในสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่าสถานที่สำหรับการเรียนการสอนจะอำนวยความสะดวกสบายและ
เต็มไปด้วยอุปกรณ์ทันสมัย แต่จุดสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนสำเร็จไปด้วยดีขึ้นอยู่กับ
บุคคลมากกว่าไม่ว่าจะเรียนในห้องเรียนหรือบนหน้าจอด้วย ครูปฏิบัติภารกิจคลินิกควรสร้างสรรค์
ให้นักศึกษาพยาบาลมีความสนใจในการสอนแต่ละครั้ง ควรแนะนำให้นักศึกษาได้แก้ปัญหา
ในกรณีที่ไม่เข้าใจและต้องการคำตอบ ควรจะทราบว่านักศึกษามีแนวคิดและปัญหาอย่างไร
บ้าง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น วิธีการสอนควร
มาจากตัวครูและขึ้นอยู่กับบุคลิกของครูแต่ละคน ไม่ควรเลียนแบบจากครูคนอื่น เพราะถ้า
บุคลิกไม่เหมือนกันแล้วจะทำให้การสอนประสบผลล้มเหลวได้ นอกจากนี้ ครูควรตั้งเป้าหมาย
ในการสอนให้นักศึกษาแต่ละคน ตั้งแต่การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในด้านการรักษาพยาบาลผู้ป่วย
การบริหารงานและการวางแผน การดูแลผู้ป่วยในแต่ละวัน ควรให้ความไว้วางใจนักศึกษา
เท่าที่จะให้ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถ บุคลิก และความเชื่อใจของนักศึกษาแต่ละคน
ครูควรรับรู้นักศึกษาทุกคน และตั้งเป้าหมายให้แก่แต่ละคน ซึ่งอาจจะมีความสามารถแตกต่าง
กัน ควรมีความอดทนและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ ทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้น
และพร้อมที่จะก้าวหน้าเรียนต่อไป แนะนำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือของใจหาเอกสารต่าง ๆ อ่าน
เพิ่มเติม และปล่อยให้โอกาสให้ทดสอบดูวิธีการใหม่ ๆ ครูที่มีความสามารถและสติปัญญาดี
ไม่ควรคิดว่านักศึกษาทุกคนจะเป็นได้เหมือนตน ในเวลาเดียวกันนักศึกษาที่เรียนเร็วอาจ
ต้องการการสนับสนุนให้เรียนเพิ่มเติมเพื่อจะได้เจริญก้าวหน้าไปเกินกว่าหลักสูตร ส่วน
นักศึกษาที่เรียนช้า ก็จะต้องให้ความช่วยเหลือและควบคุมอย่างใกล้ชิด

สำหรับการควบคุมนักศึกษาพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยขึ้นอยู่กับความสามารถของ
ครูปฏิบัติภารกิจคลินิกเอง ครูปฏิบัติภารกิจคลินิกควรจะเป็นผู้นำอยู่ด้านหลัง ปล่อยให้นักศึกษา

พยาบาลมีโอกาสดวางแผนการดูแลผู้ป่วย และแก้ปัญหาต่าง ๆ ถ้าคิดว่าสิ่งที่ปฏิบัตินั้นไม่เป็น
 อันตรายแก่ผู้ป่วย วิธีนี้จะทำให้ทั้งนักศึกษาพยาบาลและครูปฏิบัติการคลินิกมีประสบการณ์
 มากขึ้น ถ้าแผนงานของนักศึกษาประสบความสำเร็จแต่ไม่เป็นวิธีที่ครูเคยปฏิบัติก็จะเป็น
 บทเรียนของครูเอง ถ้าแผนงานไม่ประสบผลสำเร็จ นักศึกษาผู้นั้นก็จะเรียนรู้ด้วยประสบ-
 การณ์ของตนเองแทนที่จะถูกสอนเพียงคำพูด วิธีการปล่อยให้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนี้
 ทำให้เกิดการ เรียนที่สร้างสรรค์ นักศึกษามีความสนใจและมีความมั่นใจมากขึ้น เพราะมี
 ครูพร้อมที่จะให้คำแนะนำถ้าต้องการ นักศึกษามองพวกเขาต้องการให้ครูแนะนำตลอดระยะ
 เวลาเรียน แต่นักศึกษาบางพวกไม่ออกเสียงขอความช่วยเหลือ เพราะอาจจะไม่รู้ว่า
 ตนเองกำลังเผชิญปัญหาหรือไม่ยอมรับว่าตนต้องการความช่วยเหลือจากครู ฉะนั้น ครูจะ
 ต้องรู้จังหวะที่จะให้คำแนะนำนักศึกษา ปัจจุบันมีหนังสือและวารสารมากมายที่ช่วยเป็นแนว
 ให้นักศึกษาได้ และครูต้องไม่ให้นักศึกษามีความรู้สึกว่าตัวครูมีฐานะมากเกินไป ไม่มีเวลา
 สำหรับปรึกษากับนักศึกษา ครูมีเวลาให้นักศึกษาพร้อมที่จะให้คำแนะนำเป็นส่วนตัวทุกเวลา
 และสถานที่ จุฬาลักษณ์ ธีรตนพันธ์ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของ
 อาจารย์ปฏิบัติการคลินิกในสถานศึกษาพยาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ จากจำนวน
 ตัวอย่างประชากร 185 คน เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับอาจารย์ปฏิบัติการ
 คลินิก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หน้าที่ของอาจารย์ปฏิบัติการคลินิกที่ปฏิบัติเป็นส่วนมาก คือ
 ด้านการ เรียนการสอนในคลินิก โดยเฉพาะเกี่ยวกับการให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลือ
 นักศึกษาในขณะปฏิบัติงาน การมอบหมายงาน การประเมินผลการฝึกปฏิบัติงาน และทำ
 หน้าที่เป็นตัวแทนของผู้บริหารและนักศึกษาในการรายงานปัญหาผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา
 และถ่ายทอดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้นักศึกษาพยาบาลได้ยึดถือปฏิบัติ
 (ตารางที่ 5) ¹

¹ จุฬาลักษณ์ ธีรตนพันธ์, "การนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของอาจารย์ปฏิบัติการ
 คลินิกในสถานศึกษาพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
 ภาควิชาพยาบาลศึกษา บัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 51.

นอกจากนั้น มากาเรต ดี จาคอบสัน (Margaret D. Jacobson) ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูพยาบาลที่ประทับใจ และที่ไม่ประทับใจของนักศึกษาพยาบาล จากจำนวนตัวอย่างประชากรนักศึกษาพยาบาล 5 มหาวิทยาลัยในภาคใต้ของสหรัฐอเมริกา พบว่า พฤติกรรมของครูพยาบาลที่ประทับใจนักศึกษามากคือการได้รับความช่วยเหลือจากครูพยาบาลในขณะที่ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย สนับสนุนให้กำลังใจนักศึกษาสม่ำเสมอ สอนให้นักศึกษามองเห็นข้อเท็จจริงในความแตกต่างของมนุษย์ จูงใจให้รู้จักใช้ความคิด มีความเป็นกันเอง ให้คำปรึกษาและเป็นตัวอย่างที่ดีกับนักศึกษา ส่วนพฤติกรรมไม่ประทับใจคือ ครูไม่สนใจกับนักศึกษา ไม่ให้ความช่วยเหลือขณะปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ติเตียนวาทถาวรต่อหน้าบุคคลอื่น ไม่เตรียมพร้อมก่อนสอน และให้คะแนนไม่ยุติธรรม¹

อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาพยาบาลและครูพยาบาลเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูสามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาเป็นช่วง ๆ ตลอดระยะเวลาเรียน ครูพยาบาลควรมีเวลาให้คำชมเชยกับนักศึกษาที่ปฏิบัติงานดี พร้อมทั้งช่วยแนะนำการเรียนและช่วยให้นักศึกษาพยาบาลสามารถแสดงออกทั้งทางด้านความคิดเห็นและด้านปฏิบัติ เพื่อให้ นักศึกษามีความมั่นใจในตนเองและวิชาชีพที่ตนศึกษาอยู่ การให้นักศึกษาได้ทราบผลการเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ มีความสำคัญที่ว่า เราต้องแน่ใจว่าผู้ป่วยไม่ได้รับอันตรายจากการเรียนการสอนวิธีนี้ และเพื่อรู้ถึงความเข้าใจผิด ๆ ของนักศึกษาเพื่อจะได้แก้ไขทันต่อเวลา วิธีการที่ครูใช้ในการประเมินผลนักศึกษาในการเรียนการสอนแบบนี้ ต้องเป็นวิธีที่ใช้ได้ตลอดหลักสูตรการศึกษายพยาบาล ครูต้องยอมรับว่าวิธีแก้ปัญหาอาจเกิดขึ้นกับความคิดเห็นของคนแต่ละคน และสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่เฉพาะจะปล่อยให้ นักศึกษาเรียนไปตามชอบใจหรือรู้ถึงความผิดพลาดของตนเท่านั้น ครูมีหน้าที่รับผิดชอบให้คำแนะนำ

¹ Margaret D. Jacobson, "Effective and Ineffective Behavior of Teacher of Nursing as Determined by their Students," Nursing Research 15 (Summer 1966) : 218-224.

ถ้านักศึกษาต้องการ และตั้งมาตรฐานการปฏิบัติงานให้ ครรติตามคุณภาพก้าวหน้าของ นักศึกษาแต่ละคนเป็นระยะ ๆ ฉะนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น มาก และนักศึกษาไม่ควรมีความรู้สึกกลัวครู ไม่กล้าออกความคิดเห็นกับตนเองและผู้อื่น ครูควรใจกว้างไม่ลำเอียง วิธีเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษาเรียนด้วยตนเอง และประเมิน ความก้าวหน้าของตนเองได้ด้วย

10. ความสัมพันธ์กับกลุ่มครูพยาบาล

เนื่องจากในปัจจุบันนี้มีการ เรียนการสอนเฉพาะทาง (Specialization) มากขึ้น ทำให้มีการแบ่งกลุ่มสาขาวิชามากขึ้น แต่ครูแต่ละคนต้องปฏิบัติงานและวางแผน การเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อที่จะให้วิชาที่สอนนั้น เข้ากับหลักสูตรและมีสัดส่วนความ สำคัญตามที่ตั้งไว้ ฉะนั้น ความสัมพันธ์ของครูและบุคคลอื่น ๆ ในสถาบันการศึกษาพยาบาล จึงเป็นสิ่งสำคัญ วิชาที่มีครูสอนหลาย ๆ คน ครูควรมีเป้าหมายตรงกันโดยที่แต่ละคนอาจมี วิธีการสอนแตกต่างกันบ้าง ครูทุกคนต้องช่วยกันตั้งเป้าหมายในการสอน วิธีการสอน และ ระยะเวลาของแต่ละวิชา สิ่งที่จะใช้สำหรับการสอนตลอดหลักสูตร การควบคุมนักศึกษา หน้าที่ของอาจารย์แต่ละคนที่จะสอนสิ่งที่ตนชำนาญ การใช้บุคคลอื่น ๆ ในสถาบันการศึกษา พยาบาลมาช่วย สถานที่ที่จะใช้สอน ทัศนคติสำหรับนักศึกษาในการดูแลผู้ป่วย และวิธีการ ประเมินผลนักศึกษา กิจกรรมต่าง ๆ นี้อาศัยความร่วมมือระหว่างอาจารย์ และบุคคล ต่าง ๆ ในคณะ และช่วยกันสร้างบรรยากาศที่แต่ละคนมีอิสระในการสอน ครูควรพร้อมที่ จะปรึกษากับครูอื่น ๆ เกี่ยวกับการสอน และการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเพื่อที่จะสอนวิชาที่ แต่ละคนมีความชำนาญ การแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นระหว่างครู เกี่ยวกับความก้าวหน้า ของนักศึกษา ความก้าวหน้าของผู้ป่วย และเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน จะช่วย ให้บรรยากาศในสถาบันการศึกษาพยาบาลพร้อมที่จะให้ความรู้ได้อย่างเต็มที่ และเป็นตัวอย่าง ให้นักศึกษาสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น

การสอนวิชาการพยาบาลทางคลินิกนั้น ไม่สามารถที่จะแบ่งออกเป็นส่วน ๆ ได้ อย่างชัดเจน โดยเฉพาะทางด้านทฤษฎี ฉะนั้นครูปฏิบัติทางการคลินิควงยังต้องมีความสัมพันธ์อย่างดี

ต่อครูวิชาอื่น ๆ เพื่อที่จะรู้ถึงความสำคัญของวิชาเหล่านั้น และช่วยให้นักศึกษาใช้วิชาที่ตนเรียนมาอย่างเต็มที่

11. ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในแผนกบริการพยาบาล

ความต้องการของแผนกพยาบาลนั้นแตกต่างกับสถาบันการศึกษาพยาบาลในการให้บริการแก่ผู้ป่วย ทำให้ครูปฏิบัติการคลินิกต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ และวางแผนเพื่อเตรียมให้นักศึกษาร่วมกับเหตุการณ์เมื่อสำเร็จการศึกษา อย่างไรก็ตาม ความมุ่งหมายของทั้งสองสถาบันก็มีจุดมุ่งหมายคล้ายกัน คือ การดูแลพยาบาลผู้ป่วยให้ดีที่สุด ฉะนั้น ครูพยาบาลจึงเป็นผู้อยู่ในตำแหน่งสำคัญ เพราะสามารถฝึกสอนนักศึกษาไปในทางที่ตนเห็นสมควร ในปัจจุบันนี้ไม่มีครูปฏิบัติการคลินิกที่สอนนักศึกษาโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของแผนกบริการพยาบาล เพราะครูพยาบาลในปัจจุบันนี้ควรยกเลิกความคิดเห็นที่ว่า "นักศึกษาเป็นของตน" และสามารถสอนอะไรก็ได้โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของผู้อื่น ฉะนั้นครูพยาบาลควรมีอำนาจควบคุมการฝึกอบรมนักศึกษา แต่ต้องร่วมมือกับแผนกบริการพยาบาล ครูต้องเข้าใจว่าการพบปะกับเจ้าหน้าที่อื่น ๆ เป็นโอกาสให้ได้เรียนรู้อะไรบางอย่างขึ้นใจ ในสังคมปัจจุบันความกล้าเป็นคุณวิเศษที่ไม่พบบ่อยนัก การที่จะคอยแควววางแผน และปฏิบัติไปตามที่ตั้งไว้ อาจทำให้เราไม่มีเวลาพอที่จะอธิบายให้นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ของแผนกบริการพยาบาล เข้าใจถึงแผนงานหรือเป้าหมายต่าง ๆ ที่วางไว้ ฉะนั้น อาจทำให้เกิดความกลัวในสิ่งที่ตนไม่รู้หรือไม่เข้าใจขึ้นมาได้ ครูเองก็อาจเกิดความกลัวขึ้นมา โดยไม่ทราบวาทางแผนกบริการพยาบาลต้องการอะไรจากนักศึกษาที่ตนฝึก ครูที่สามารถประสานงานกับเจ้าหน้าที่แผนกบริการพยาบาลได้ ก็จะทำให้ความเกรงกลัวจากสาเหตุเหล่านั้นลดน้อยลง ครูปฏิบัติการคลินิกควรช่วยแนะนำให้นักศึกษาแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยอาศัยอุปกรณ์ บุคลากรจากหลาย ๆ แห่ง เพื่อให้การสอนบรรลุเป้าหมาย บรรยากาศแบบกันเองจะทำให้การศึกษาร่วมมือกันระหว่างสถาบันพยาบาลกับแผนกบริการพยาบาลเป็นไปได้ราบรื่นที่สุด การอธิบายถึงความต้องการของแผนกบริการพยาบาล จะทำให้เจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ของแผนกบริการพยาบาลรู้สึกว่าคุณมีส่วนสำคัญใน

การฝึกอบรมนักศึกษาพยาบาล และให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ นอกจากนี้ ครูปฏิบัติการ
การคลินิคว่าสามารถทราบว่าคุณคลินิโคในแผนกบริการพยาบาลมีความรู้ความสามารถพิเศษ
และเหมาะสมที่จะช่วยในการฝึกอบรมนักศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งความสัมพันธ์นี้จะช่วย
ให้เจ้าหน้าที่ในแผนกบริการพยาบาลมีความเคลื่อนไหวในตัวครูปฏิบัติการคลินิก และอาจจะ
ใหม่มาช่วยสอนเจ้าหน้าที่ในแผนกบริการพยาบาลเอง

ลินดา บรอดัส คาร์เตอร์ (Linda Broadus Carter) ได้ให้ข้อเสนอแนะ
ที่จะช่วยให้ครูปฏิบัติการคลินิกเตรียมการให้ประสบการณ์ทางคลินิคนักศึกษาพยาบาลได้
อย่างมีประสิทธิภาพโดยสรุปได้ดังนี้

1. หัวหน้าหอผู้ป่วยและครูปฏิบัติการคลินิกควรมีการประสานงานและการ
ปฏิบัติงานร่วมกัน ครูปฏิบัติการคลินิกและหัวหน้าหอผู้ป่วยควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ซึ่งกันและกัน ครูปฏิบัติการคลินิกควรจะอธิบายถึงปรัชญา นโยบาย และเป้าหมายของการ
สอนนักศึกษา ส่วนหัวหน้าหอผู้ป่วยควรกล่าวถึงระบบการจัดงาน และการปฏิบัติงานใน
หน่วยงานของตน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ นี้จะช่วยให้การปฏิบัติงานร่วมกันมี
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ครูปฏิบัติการคลินิกควร จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายบริการพยาบาล
หัวหน้าหอผู้ป่วย และเจ้าหน้าที่พยาบาลควรทำความคุ้นเคยกับครูปฏิบัติการคลินิก และครู
ปฏิบัติการคลินิกควร จะได้เข้ามาปฏิบัติงานสองหรือสามวันก่อนที่นักศึกษาพยาบาลจะขึ้นมาหา
ประสบการณ์ทางคลินิคนั้น เพื่อจะได้เป็นการเพิ่มสัมพันธภาพ และดูประสิทธิ-
ภาพของเจ้าหน้าที่พยาบาลด้วย ครูปฏิบัติการคลินิกและหัวหน้าหอผู้ป่วย จะบอกให้เจ้าหน้าที่
พยาบาลได้ทราบถึงเป้าหมายและการปฏิบัติงานของนักศึกษา ครูปฏิบัติการคลินิกควรถาม
ตนเองก่อนว่า ควรจะให้เจ้าหน้าที่พยาบาลมีส่วนร่วมในการสอนนักศึกษาหรือไม่ ถ้าควรจะ
ให้สอนในเรื่องอะไรบ้าง การทราบถึงความสามารถของฝ่ายบริการพยาบาล จะทำให้ครู
ปฏิบัติการคลินิกได้ทราบจุดอ่อนและจุดแข็งของหน่วยงาน การปฏิบัติงานร่วมกันจะช่วยให้
มีบรรยากาศที่เหมาะสมกับการให้บริการผู้ป่วย และการสอนนักศึกษาพยาบาล ทั้งครูปฏิบัติ-

การคลินิกและเจ้าหน้าที่พยาบาล จะมีความไว้วางใจและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งความสัมพันธ์เหล่านี้จะทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน และมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลดีขึ้น คริสแมน แอล (Chrisman L.) ให้ความเห็นว่า "การปฏิบัติงานร่วมกันนี้จะช่วยให้เกิดความตื่นเครียดน้อยลงและเป็นการเพิ่มคุณภาพของการดูแลและตัวผู้ป่วยเองด้วย" ¹

3. ครูปฏิบัติการคลินิกควรเรียนรู้เกี่ยวกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่พยาบาลระหว่างที่ทำการศึกษากับหน่วยงาน ครูปฏิบัติการคลินิกควรมีส่วนร่วมในการฟังการอภิปรายที่ฝ่ายบริการพยาบาลจัดขึ้น ซึ่งการกระทำเช่นนี้จะช่วยให้เจ้าหน้าที่พยาบาลมีความรู้สึกว่าการปฏิบัติการคลินิกเป็นบุคคลใจกว้าง มีความสนใจ และครูปฏิบัติการคลินิกอาจจะได้พบเจ้าหน้าที่พยาบาลบางคนที่มีความสามารถ และมีประสบการณ์ดีพอที่จะช่วยสอนนักศึกษาได้

4. ครูปฏิบัติการคลินิกควรมีโอกาสปรึกษารื้อกับหัวหน้าหอผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่พยาบาลในหน่วยงาน ถึงแม้ว่าครูปฏิบัติการคลินิกจะเป็นผู้มีความรับผิดชอบในการวางแผนการนิเทศงานและการประเมินผลการเรียนการสอน หัวหน้าหอผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่พยาบาลก็มีส่วนสำคัญที่จะทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนให้ดีขึ้น นอกจากนี้ครูปฏิบัติการคลินิกและหัวหน้าหอผู้ป่วยควรตกลงกันล่วงหน้าถึงการจัดมอบหมายผู้ป่วยให้นักศึกษาพยาบาล ในกรณีฉุกเฉินครูปฏิบัติการคลินิกอาจจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของทีมในการปฐมพยาบาลผู้ป่วยนั้น ซึ่งจะทำให้หน่วยงานนั้นมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5. ครูปฏิบัติการคลินิกควรให้หัวหน้าหอผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่พยาบาลมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนการสอน ในการประชุมเกี่ยวกับการประเมินผล หัวหน้าหอผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่พยาบาลควรมีโอกาสให้คำแนะนำ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการวางแผน

---

¹ Chrisman L., "Current Perspective in Nursing Education: The Changing Scene," Educational Standards: Professional Performance (St. Louis: C.V. Mosby Co., 1976), p. 46.

การเรียนการสอนต่อไป นอกจากนี้ยังทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่พยาบาลมีความรู้สึกว่าคุณเองมีส่วนสำคัญในการสอนนักศึกษาพยาบาลด้วย¹

ฉะนั้น คุรุปฏิบัติการณ์คลินิกที่ของการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนโดยร่วมมือกับบุคคลในสถานการศึกษาพยาบาลและแผนกบริการพยาบาล ควรเริ่มด้วยขั้นตอนที่เหมาะสม มีความมั่นใจในตนเอง คุรุปฏิบัติการณ์คลินิกควรคำนึงถึงแต่ละก้าวถึงแม้จะไม่มีคุณคามากมาย แต่ก็เป็นก้าวหนึ่งของการสร้างความสัมพันธ์ อีกไม่ช้าการปฏิบัติงานและการวางแผนร่วมกันก็จะเป็นไปอย่างราบรื่น และจะทำให้นักศึกษาพยาบาลเข้าใจถึงความสำคัญในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น เช่น เจ้าหน้าที่แผนกบริการพยาบาล ตัวนักศึกษาเองก็เห็นความสำคัญของบุคคลเหล่านี้ และอาจขอความช่วยเหลือได้ในอนาคต แต่จุดเริ่มก็คือ คุรุปฏิบัติการณ์คลินิกและเจ้าหน้าที่แผนกบริการพยาบาลต้องแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานร่วมกันเสียก่อนในขณะที่นักศึกษาพยาบาลกำลังฝึกอบรมอยู่

จะเห็นได้ว่าคุรุปฏิบัติการณ์คลินิกจึงต้องมีบุคลิกลักษณะสำคัญหลาย ๆ อย่างทั้งทางด้านส่วนตัวและทางด้านวิชาชีพ การกระทำต่าง ๆ ต้องเป็นไปด้วยความจริงใจ ซึ่งคุณสมบัติต่าง ๆ ที่กล่าวไปแล้วนั้นพยายามที่จะแสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะต่าง ๆ ของคุรุปฏิบัติการณ์คลินิกและความสัมพันธ์กับบุคคลหรือสถาบันอื่น ๆ ฉะนั้นการที่จะทราบว่าคุรุปฏิบัติการณ์คลินิกจะมีคุณสมบัติและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคุรุปฏิบัติการณ์คลินิก ซึ่งลักษณะการประเมินผลทางด้านบุคลากรพยาบาลมีวรรณกรรมที่พอจะไขช่วยเป็นหลักเกณฑ์ในการประเมินผลได้เช่นกัน

---

¹ Linda Broadus Carter, "Improving Relationships Between Nursing Service and Education in the Clinical Agency," Journal of Nursing Education 18 (September 1979): 7-12.

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลในวงการพยาบาล

การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นวิธีการพิจารณาการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานว่าเป็นไปเหมาะสมเพียงใด ซึ่งอาจจะใช้วิธีที่เป็นพิธีการ หรือวิธีประเมินเป็นการส่วนตัว การประเมินแบบวิธีการนั้น หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้บริหารจะเป็นผู้สังเกตดูการกระทำและพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องพิจารณาทุก ๆ ด้าน และอาศัยบันทึกประวัติต่าง ๆ ของผู้ถูกประเมิน ในองค์การใหญ่ ๆ ควรจะมีแบบสำหรับประเมินผลงานเพื่อยึดถือเป็นหลักการพิจารณาผู้ที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นสิ่งช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างดี

การประเมินผลเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อน เพราะเป็นกระบวนการที่นำมาใช้ในการตัดสินใจของมนุษย์ตามความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ ฉะนั้น การที่จะตัดสินใจคนคนต่าง ๆ เหล่านี้ให้สัมฤทธิ์ผล จำเป็นจะต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญ คือ เกณฑ์ และมาตรการที่จะนำมาใช้นั้น จำเป็นจะต้องมีมาตรฐานด้วย เพื่อให้มีหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจให้เที่ยงตรง แน่นนอน และมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปผู้บริหารงานซึ่งทำหน้าที่ประเมินผลงาน จะพิจารณาค่าหรือตัดสินผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาตามมาตรการที่วางไว้ มาตรการที่มีมาตรฐานนั้นนอกจากจะเป็นแนวทางสำหรับพิจารณาผลงานแล้ว ยังเป็นหลักเกณฑ์สำหรับผู้ปฏิบัติงานให้มีแนวทางปฏิบัติที่แน่นอน ไม่สับสน และช่วยให้เกิดความรู้ความชำนาญในงานนั้น ๆ ง่ายขึ้น นอกจากนี้ การประเมินผลยังช่วยปลูกความยุติธรรม และทำนุบำรุงขวัญให้ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน มองเห็นแนวทางแห่งความก้าวหน้าในอนาคตว่าจะเป็นเช่นไร เหตุนี้การประเมินผลจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารงานบุคคล เพราะการประเมินผลการปฏิบัติงานย่อมมีส่วนผูกพันกับการปูนบำเหน็จรางวัล การเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง การพิจารณาความดีความชอบ การมอบหมายงานให้ปฏิบัติ และการบำรุงขวัญของผู้ปฏิบัติงาน

เฮเลน เอ็ม โทบิน (Helen M. Tobin) กล่าวว่า การประเมินผล ก็คือการวางแผนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ได้จากการประเมินผล ซึ่งจะดีกว่าข้อเท็จจริงที่ได้จากการทดลองหรือจากความคิดเห็นของผู้มีอำนาจใด ๆ ทั้งสิ้น การประเมินผลจะมีผลต่อผู้ปฏิบัติงานในแง่ที่ว่าจะทำให้ผู้บริหารได้ทราบว่า ควรจะให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานในเรื่องใดบ้าง ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์ต่อผู้ถูกประเมิน ทำให้เกิดการพัฒนา¹

เดล เอ็ด บีช (Dale S. Beach) กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานมีวัตถุประสงค์ 6 ประการ

1. เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงานมีส่วนช่วยส่งเสริมและรักษาระดับคุณภาพของการทำงานของบุคลากรให้อยู่ในสภาพที่น่าพอใจ ตลอดเวลา การประเมินชนิดนี้อาจทำได้โดยการเรียกบุคลากรมาซักถามความคืบหน้าของงานที่ได้รับมอบหมายเป็นระยะ ๆ

2. เพื่อพัฒนาบุคลากร การประเมินผลทำให้บุคลากรมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การปรับปรุงและการพัฒนาตนเองของบุคลากร อาจทำได้โดยการศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง ศึกษาพิเศษ หรือรวมกิจกรรมบางอย่างที่ช่วยเสริมความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน

3. เพื่อทำความเข้าใจกับฝ่ายนี้เทศงาน การประเมินผลงานอย่างเป็นทางการ เป็นครั้งคราว ช่วยให้ฝ่ายนี้เทศงานทราบพฤติกรรมของบุคลากรทุกระยะ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารระดับสูงได้ทราบสายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจากฝ่ายนี้เทศ และพร้อมที่จะแก้ไขข้อบกพร่องใดที่เห็นว่าเป็นการสร้างสรรค์ที่ดีที่เกิดขึ้นในระหว่างผู้บริหารระดับสูงกับผู้ปฏิบัติงาน

¹ Helen M. Tobin, The Process of Staff Development (Saint Louis: The C.V. Mosby Co., 1974), p. 113.

4. เพื่อเป็นแนวทางที่จะเปลี่ยนหน้าที่การงานของบุคลากร การประเมินผล การปฏิบัติงานช่วยให้ผู้บริหารระดับสูงตัดสินใจได้ถูกต้องแม่นยำในการพิจารณาเกี่ยวกับการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง การโอนย้าย การให้พนักงาน และการให้พินิจจากงาน การประเมินผลอย่างเป็นทางการ เป็นระยะ ๆ และบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ช่วยให้กระบวนการดังกล่าวมีเหตุผล และมีความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5. เพื่อปรับปรุงค่าจ้างและเงินเดือน การเลื่อนขั้น เลื่อนอันดับเงินเดือน ในวงราชการและการขึ้นเงินเดือนหรือค่าแรงในวงการธุรกิจเอกชน มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาลงงานจากการประเมินผลการปฏิบัติงานอันมีระเบียบแบบแผน ทั้งนี้เพื่อความ เป็นธรรม และความเสมอภาคในหมู่บุคลากรทุกคน

6. เพื่อปรับปรุงโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารบุคคล การประเมินผล ที่มีระเบียบแบบแผน จะช่วยให้ฝ่ายบริหารทราบว่าควรจะคัดเลือกบุคลากรอย่างไร จึงจะ เหมาะกับงานในอนาคต ช่วยให้ทราบว่าควรรับบุคลากรทดลองปฏิบัติงานคนนั้น ๆ เป็น บุคลากรประจำหรือไม่ ช่วยให้ทราบว่าควรจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อบุคลากรประเภทใด และเมื่อไร ¹

ส่วนการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรพยาบาลเป็นงานที่ค่อนข้างยาก ไม่เหมือนกับการประเมินผลคุณภาพของสิ่งผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ในวงการพยาบาลเท่าที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน ผู้ประเมินการปฏิบัติงานบุคลากรพยาบาล บางครั้งจะใช้วิธีการประเมินที่ขาด หลักเกณฑ์ การประเมินโดยวิธีนี้หมายความว่า ผู้ประเมินจะใช้ดุลยพินิจของตนเองเท่านั้นในการตัดสินค่านิยมของสิ่งที่ถูกประเมิน ซึ่งอาจจะไม่เป็นธรรมแก่ผู้ปฏิบัติงานก็เท่าที่ควร การประเมินเช่นนี้อาจไม่ใช่วิธีการประเมินที่มีความแน่นอน ถูกต้อง และยุติธรรมเพียงพอ ดังนั้น เมื่อพูดถึงการประเมินผลคนส่วนใหญ่มักคิดถึงการจัดผิด มักจะไม่นำผลการประเมิน

¹ Dale S. Beach, Personnel: The Management of People at Work (New York: The Macmillan Co., 1971), p. 311.

มาใช้เป็นข้อมูลในการแนะแนว หรือแก้ไขแต่อย่างใด เป็นฉลให้การประเมินไร้คุณค่าและ
 ไม่มีความสำคัญ กลับกลายเป็นว่าการประเมินผลเป็นงานซึ่งมีวิธีการ มีความยุ่งยากซับซ้อน
 เกินกว่าที่จะเข้าใจได้และไม่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ฉะนั้น จึงควรทำความเข้าใจ
 เข้าใจใหม่ว่าการประเมินผลนั้นเป็นแต่เพียงการปฏิบัติอย่างหนึ่ง ซึ่งกระทำขึ้นเพื่อตรวจ
 ผลลัพธ์ ขอบกพรอง หรือปัญหาจากสถานการณ์ และเป็นสิ่งที่ปรากฏหรือเกิดขึ้นได้ในแต่ละ
 ขั้นตอนของงานใดงานหนึ่ง หรือเมื่อสิ้นสุดงานนั้นแล้ว เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบในการ
 แก้ไข หรือปรับปรุงคุณภาพของงานใดที่ยังขึ้น สำหรับทางด้านการพยาบาลนั้น ก็จะมุ่งดู
 ผลการปฏิบัติงานออกมาเป็นอย่างไร มีคามากน้อยแค่ไหน ซึ่งการประเมินนั้นจะเริ่มตอนที่
 ระยะเวลาใดของการปฏิบัติงานก็ได้ บางครั้งอาจทำระหว่างการปฏิบัติ ซึ่งต้องทำเป็น
 ช่วง ๆ เพื่อการเปลี่ยนแปลง และการปรับปรุงให้ดีขึ้น

คลารา เอิร์น และ ฮัคคาเบอร์ รูสซิน เอ็ม (Arndt, Clara and Huckabary Loucine M. Daderian) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลทางการพยาบาล
 ไว้ว่า เป็นการประมาณค่าพฤติกรรมของแต่ละคนที่เปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากการ
 บริหารและการศึกษา ถ้าโครงการการประเมินนั้น ทำขึ้นเพื่อปรับปรุงการพยาบาล
 พฤติกรรมจะถูกประเมินในแง่การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลงและการประเมินผลจะทำไปที่
 ละจุดในแต่ละช่วงเวลา เพื่อดูผลการเปลี่ยนแปลงในแต่ละขั้นตอนว่าเปลี่ยนแปลงหรือไม่
 การประมาณค่าที่จุดแรก และจุดสุดท้าย จะบอกว่ามีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอะไร เกิดขึ้น
 และอาจทำนายถึงความสำเร็จได้ การประเมินผลการพยาบาล และบุคลากรจึงมีความ
 จำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน ¹

---

¹ Arndt, Clara and Huckabary Loucine M. Daderian, Nursing Administration: Theory Practice with a System Approach (Saint Louis: The C.V. Mosby Co., 1975), pp. 82-84.

เฮเลน ยูรา และ แมรี วอลส์ (Helen Yura and Mary Walsh) ได้เสนอแนวทางในการประเมินผลบุคลากรพยาบาล เพื่อให้การประเมินผลเป็นไปอย่างมีประโยชน์ถูกต้อง และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ดังนี้คือ เมื่อมีการประเมินผลจะต้องคิดถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ ประเมินใคร ประเมินทำไม ประเมินอะไร ประเมินเมื่อใด ประเมินที่ไหน ประเมินอย่างไร

การประเมินผลผู้ใด เนื่องจากบุคลากรพยาบาลมีหลายระดับทั้งระดับคุณวุฒิ และระดับความรับผิดชอบ จะใช้เครื่องมือประเมินผลชนิดเดียวกันหมดไม่ได้ ผู้ประเมินจะต้องทราบว่าประเมินผลใคร จะต้องวิเคราะห์ผู้ที่ประเมินด้วย ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการประเมินผล

เหตุผลที่จำเป็นจะต้องประเมินผล ก็คือว่า ในการประเมินผลแต่ละครั้งจะต้องมีจุดมุ่งหมาย สำหรับการประเมินผลบุคลากรพยาบาลนั้น ก็เพื่อที่จะให้แต่ละคนได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงานของตน เพื่อส่งเสริมสิ่งที่ปฏิบัติดีอยู่แล้ว และลดข้อบกพร่องลง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ประเมินก็สามารถวินิจฉัยปัญหาของบุคลากรในความรับผิดชอบของตนได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการมอบหมายงาน และทราบว่าควรปรับปรุงแก้ไขและให้ความรู้แก่บุคลากรพยาบาลในเรื่องใดบ้าง

การประเมินผล ต้องทราบว่าต้องการประเมินผลอะไร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก การประเมินผลจะต้องกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้แน่นอน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยงานด้วย การกำหนดพฤติกรรมเพื่อการประเมินผลจะต้องเขียนเป็นคำกริยาในเชิงการกระทำ ส่วนการกำหนดพฤติกรรมที่จะสังเกตไม่ควรกำหนดเป็นพฤติกรรมรวม ๆ เพราะไม่สามารถประเมินได้ตรงตามความเป็นจริง แต่ควรแยกกำหนดเป็นด้าน ๆ เช่น ทักษะในการแก้ปัญหา ความคิดเชิงวิเคราะห์ ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการติดต่อกับบุคคลทั่วไป เป็นต้น

การประเมินผลจะต้องกระทำเมื่อใด การประเมินผลเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ดังนั้น การประเมินผลจึงต้องสังเกตต่อเนื่องกันทุกวัน แล้วประเมินผลออกมา อาจจะสัปดาห์

ละ 1 ครั้ง หรือสองสัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง หรือทำเป็นตารางไว้ว่าจะประเมินปีละกี่ครั้ง เมื่อประเมินผลแล้ว ควรมีการอภิปรายปัญหาาร่วมกัน เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้การประเมินผลมีความสมบูรณ์ขึ้น

การประเมินผลจะกระทำที่ไหน การประเมินผลการปฏิบัติงานนั้น ควรสังเกต ในขณะที่ผู้ถูกประเมินกำลังปฏิบัติงานอยู่ และควรประเมินผลในที่ซึ่งมีความเป็นส่วนตัวพอสมควร

การประเมินผลจะทำอย่างไร การประเมินผลทำได้โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ไต่จากการสังเกตพฤติกรรม โดยใช้แบบฟอร์มที่สร้างไว้ แบบฟอร์มที่ใช้ประเมินผล อาจเป็นชนิดที่ให้คะแนนแบบอัตราส่วนประมาณค่า หรือเป็นคำถามชนิดปลายเปิด ซึ่งทั้งนี้แล้วแต่การออกแบบฟอร์ม สิ่งสำคัญก็คือการสังเกตพฤติกรรม และการรวบรวมข้อมูลจากเพื่อนร่วมงาน ผู้ป่วย หรือให้ประเมินตนเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง ก็เพื่อที่จะได้ข้อมูลตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด¹

จากการศึกษาดังกล่าวจึงพอสรุปได้ว่า ครูปฏิบัติการคลินิกเป็นบุคคลสำคัญในการให้การศึกษาภาคปฏิบัติแก่นักศึกษาพยาบาล ซึ่งจะสำเร็จการศึกษาไปเป็นพยาบาลในอนาคต ครูปฏิบัติการคลินิกจึงจำเป็นจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติ และเป็นแบบอย่างที่ดีได้ ฉะนั้น การที่เราจะทราบว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิคมักน้อยเพียงใด จำเป็นต้องอาศัยการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพราะการประเมินผลเป็นสิ่งจำเป็นในทุกๆ ระบบของการทำงาน เพื่อช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในสิ่งที่กระทำนั้น ครูปฏิบัติการคลินิกเป็นบุคคลแรกที่จะได้รับประโยชน์ เพราะทำให้ทราบข้อบกพร่องของตน และปรับปรุงแก้ไข

¹ Helen Yura and Mary Walsh, "Guidelines for Evaluation: Who, What, Where and How?" Supervisor Nurse (February 1972) : 33.

นอกจากนั้น ยังสามารถใช้เป็นแนวทางที่จะพัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับวิชาชีพพยาบาล ตลอดจน
การบริหารบุคคลในสถาบันการศึกษาพยาบาล

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เออวิน เจ เลแมนน์ และ วิลเลียม เอ มีเรนส์ (Irvin J. Lehmann and William A. Mehrens) ได้สรุปการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัย
เวสเทิร์น วอชิงตัน สเตท (Western Washington State College) จำนวน
443 คน นักศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูในอุดมคติว่า มีเกณฑ์ที่สำคัญที่สุด
5 ประการ คือ

1. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ต้องมีความรู้อย่างกว้างขวางทั้งความรู้
มูลฐานและสิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาที่ตนสอน
2. มีความสนใจในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง มีความกระตือรือร้นคนกว่าในวิชา
ที่สอน
3. มีความยืดหยุ่น และมีความสามารถที่จะเสนอบทเรียน เพื่อกระตุ้นให้
นักเรียนสนใจและสนองความต้องการของนักเรียน
4. เตรียมการสอนอยู่เสมอในวิชาที่ตนสอน กำหนดหัวข้อวิชาที่สอน กำหนด
วัตถุประสงค์ ตลอดจนรายชื่อหนังสืออ้างอิง
5. ใช้ศัพท์ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสม มีความสามารถในการอธิบายอย่าง
ชัดเจน แจ่มแจ้ง สอนโดยคำนึงถึงระดับความสามารถของนักศึกษา¹

---

¹ Irvin J. Lehmann and William A. Mehrens, Educational Research Reading in Focus (New York: Holt, Rinehart and Winston, 1971), p. 136.

การคอน อี กรีนวูด และคณะ (Gardon E. Greenwood and Others) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาแบบสอบถาม เอส อี ซี ที บี (SECTB) (Student Evaluation of College Teaching Behaviour) เพื่อให้ได้เครื่องมือที่ดีในการวัดผลสะท้อนที่เกิดจากการสอน วัตถุประสงค์ของครูซึ่งผู้เรียนสังเกตได้ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ครู นักศึกษา และผู้บริหาร แบบสอบถามมีทั้งหมด 134 ข้อ ใช้เกณฑ์ประเมินค่า 7 ช่วง ปรากฏว่ามีข้อกระทงที่เกี่ยวข้องของ 85 ข้อ ต่อจากนั้นได้ทำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษา 2 กลุ่ม จำนวน 328 คน และ 554 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน จึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งสองกลุ่มไปวิเคราะห์ตัวประกอบสำคัญ ได้คุณลักษณะของครูที่ดี 8 ตัวประกอบดังนี้ คือ

1. มีความสามารถทำให้การเรียนการสอนมีความเข้าใจง่ายขึ้น
2. มีการสอนที่ทันสมัย
3. มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน ไม่หยุดสอนบ่อย
4. ให้ความเป็นกันเองกับนักศึกษา
5. รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา
6. รู้เทคนิคการวัดผล ให้งานกระจ่างแจ้ง
7. มีความรู้ทันเหตุการณ์
8. เข้าใจปัญหาของนักศึกษาได้ดี ¹

โทมัส อาร์ วอทรูบา และ เพนนี่ แอล ไวรท์ (Thomas R. Wotruba and Penny L. Wright) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือประเมินผลการสอนของครู กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้บริหาร ครู และนักศึกษามหาวิทยาลัยซาน เดียร์โก (San Diego)

---

¹ Gardon E. Greenwood and Others, "The Student Evaluation of College Teaching Behaviours" Journal of Education Measurement 2 (Summer 1974) : 141-143.

University) แผนกบริหารธุรกิจ ผลปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าคุณลักษณะของครูที่มีความสำคัญ ได้แก่

1. มีความรู้กว้างขวาง ถูกต้อง ทันสมัย และรู้อย่างแท้จริง
2. ส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น
3. กระตือรือร้นในวิชาที่สอน
4. ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม
5. อธิบายให้เข้าใจง่าย ยกตัวอย่างได้ชัดเจน
6. ช่วยเหลือนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน
7. ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนมีชีวิตชีวา
8. มีความยุติธรรม
9. มีความสนใจและอยากจะสอน ¹

ภาพร นนตกร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อการศึกษารากปฏิบัติบนหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลรามาริมती ศึกษาจากนักศึกษาพยาบาลของโรงเรียนพยาบาลรามาริมती จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลปรากฏว่า นักศึกษาพยาบาลเห็นว่าการศึกษารากปฏิบัติช่วยให้การปฏิบัติงานดีขึ้น ในการสอนบนหอผู้ป่วยนั้น นักศึกษาพยาบาลต้องการให้ครูและนักศึกษาอภิปรายร่วมกัน ต้องการให้ครูสาธิตการพยาบาลข้างเตียง ให้มีรายงานการศึกษานผู้ป่วยเป็นรายบุคคล ²

¹ Thomas R. Wotruba and Penny L. Wright, "How to Develop a Teacher-Rating Instrument" The Journal of Higher Education 6 (November-December 1975) : 653-661.

² ภาพร นนตกร, "ความคิดเห็นของนักเรียนพยาบาลที่มีต่อการศึกษารากปฏิบัติบนหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลรามาริมती ปีการศึกษา 2516" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

เขาวลักษณะ ฟิงส์ซ ได้สร้างแบบสำรวจเพื่อประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูพยาบาลปฏิบัติการคลินิก แบบสำรวจนี้ประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ 4 คุณลักษณะ ได้แก่ สมรรถภาพในการปฏิบัติกิจกรรมด้านการศึกษาพยาบาล จำนวน 64 ข้อ สมรรถภาพในการบริหารวิชาชีพ 20 ข้อ สมรรถภาพในการบริการพยาบาล 22 ข้อ และบุคลิกลักษณะที่ดีของครูปฏิบัติการคลินิก 23 ข้อ การตรวจสอบเครื่องมือหาโดยหาความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิอันประกอบด้วยนักการศึกษา 18 ท่าน โดยเห็นด้วยว่า คุณลักษณะที่รวบรวมไว้ในแบบสำรวจนี้สามารถวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิกได้หาความเที่ยงภายนอกได้ .92 และความเที่ยงภายใน .95 ที่ระดับความนัยสำคัญที่ .01¹

ลอยส์ เจ เวลเชส (Lois J. Welches) กับผู้ร่วมงานได้ร่วมกันสร้างแบบฟอร์ม เพื่อทำนายประสิทธิภาพของพยาบาล โดยศึกษาข้อมูลจากประชากร 650 คน ในโรงพยาบาล 15 แห่ง ย่านอ่าวซานฟรานซิสโก วัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครื่องมือจากแฟคเตอร์ต่าง ๆ ที่พยาบาลเชื่อว่ามีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของพยาบาลในโรงพยาบาล เพื่อสร้างแบบฟอร์มสำรวจพยาบาลตามคุณลักษณะต่าง ๆ จากตัวแปรที่ศึกษาได้จากประชากร และเพื่อตรวจสอบความตรงในการใช้แบบฟอร์มนี้สำรวจหาความแตกต่างของการทำนายประสิทธิภาพของพยาบาลจากการประเมินผลของหัวหน้าตึก

ลอยส์ เจ เวลเชส (Lois J. Welches) ได้สอบถามความคิดเห็นของพยาบาล จำนวน 188 คน ที่ทำงานในโรงพยาบาลรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งประกอบด้วยพยาบาลประจำการ 80 คน หัวหน้าตึก 33 คน ผู้ตรวจการพยาบาล 25 คน ผู้บริหารพยาบาล 24 คน นักการศึกษา 26 คน โดยให้ทุกคนบอกถึงสิ่งต่าง ๆ ที่คิดว่ามีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน of พยาบาลคนละ 10 อย่าง รวบรวมความคิดเห็นดังกล่าวได้ 1390 ข้อ

¹ เขาวลักษณะ ฟิงส์ซ, "การสร้างแบบสำรวจเพื่อประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูพยาบาลปฏิบัติการคลินิก" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาพยาบาลศึกษามัณฑิลาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521).

นำมาแยกเป็นหมวดหมู่ได้ 10 หมวด ตามลักษณะทางค่านิยมบุคคล และตัวแปรทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำมาสร้างแบบสอบถามควย การสุ่มตัวอย่างจำนวนขอเพียงเท่าในสิบส่วน ของความคิดเห็นทั้งหมด (ยกเว้นคุณลักษณะค่านิยมบุคลิกภาพ) ได้รายการคุณลักษณะจำนวน 70 ขอ ประกอบด้วยขอมูล 3 ส่วน คือ เกี่ยวกับประวัติส่วนตัว การประเมินค่านิยม แวดล้อมในที่ทำงาน และการประเมินตนเอง เรียกชื่อแบบประเมินนี้ว่า "แบบสอบถาม สำหรับพยาบาล"

ส่วนคุณลักษณะทางค่านิยมบุคลิกส่วนตัว คณะผู้วิจัยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพที่มีชื่อว่า แคลิฟอร์เนีย ไฮโคโลจิคอล อินเวนโทรี (California Psychological Inventory) และการนอนปรน ความพึงพอใจในงาน และโอกาสเจริญงอกงาม ภาพพจน์ ทอสังคม และสถานภาพความเป็นผู้นำ ¹

แพทรีเซีย เอ็ม ชไวเรียน (Patricia M. Schiririan) แผนกบริการ พยาบาล แห่งมหาวิทยาลัยโอไฮโอ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินผลการปฏิบัติงานของ พยาบาล ในปี ค.ศ. 1974-1977 โดยศึกษาในหลายลักษณะ กล่าวคือ ภาวะผู้นำ 5 ขอ การพยาบาลภาวะวิกฤต 7 ขอ การสอนและการให้ความร่วมมือ 11 ขอ การวางแผน และการติดต่อสื่อสาร 12 ขอ การพัฒนาวิชาชีพ 11 ขอ โดยให้พยาบาลเป็นผู้ประเมิน ตนเองและผู้ร่วมงาน ได้แก่ ผู้ให้ศกการพยาบาล จากการประเมินผลพบว่า การประเมิน ผลการปฏิบัติควยตนเองและผู้ร่วมงานไม่แตกต่างกัน และจากการประเมินผลยอมรับว่า

1. ควรมีการประเมินผลตนเองบ่อยครั้งของกัฟ (Gough) ที่สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1969 ประกอบด้วยรายการจำนวน 480 ขอ จัดเป็นมาตราส่วนประมาณคา 18 อันดับ วัดบุคลิกภาพเกี่ยวกับการทรงตัว การควบคุมตนเอง ความมั่นใจ การเข้าสังคม

¹ Lois J. Welches, F. A. Dixon and Elinor D. Standford, "Typological Prediction of Staff Nurse Performance Rating," Nursing Research 23 (September-October 1974) : 402-409.

ระดับสติปัญญา และความสนใจ

เครื่องมือสำหรับหัวหน้าตึก หรือผู้ตรวจการพยาบาล นำมาใช้ประเมินประสิทธิภาพพยาบาลที่คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 19 รายการ เรียกว่า แบบฟอร์มสำหรับหัวหน้าตึก

คณะผู้วิจัยได้นำแบบฟอร์มที่สร้างขึ้นทั้งสองแบบดังกล่าวไปใช้ โดยให้พยาบาลประเมินตนเองควยแบบสอบถาม สำหรับพยาบาล และทดสอบบุคลิกภาพหัวหน้าตึกหรือผู้ตรวจการใช้แบบฟอร์มสำหรับหัวหน้าตึกประเมินพยาบาลที่อยู่ในความรับผิดชอบของการประเมินผลนี้ทำเฉพาะพยาบาลที่ให้การพยาบาลกับผู้ป่วยโดยตรง แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งได้จัดแบ่งกลุ่มคุณลักษณะของรายการสำรวจออกเป็น 5 คุณลักษณะ คือ อายุ ประสบการณ์ สติปัญญา ความสำเร็จของงาน และ/หรือคุณภาพของการปฏิบัติการพยาบาล

2. ควรมีการประเมินโดยผู้ร่วมงานบ่อยครั้ง และ/หรือคุณภาพของการปฏิบัติการพยาบาล

3. พยาบาลยอมรับว่า การฝึกปฏิบัติขณะกำลังศึกษาอายุของโรงพยาบาลในมหาวิทยาลัยแห่งนี้มีความเหมาะสม¹

จากการศึกษารวบรวม และรายงานการวิจัยที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดในข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดและหลักการต่าง ๆ ที่สามารถนำมาช่วยในการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิกในสถาบันการศึกษาพยาบาล ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าผลที่ได้จากการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิกในสถาบันการศึกษาพยาบาล

¹ Patricia M. Schwirian, "Evaluating the Performance of Nurse: A Multidimensional Approach," Nursing Research 27 (November-December 1978) : 347-351.

นั่นจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง การมอบหมายงาน และไต่แนวทางในการที่จะพัฒนามาตรฐานการศึกษาวิชาชีพพยาบาล ตลอดจนการบริหารงานบุคคลในสถาบันการศึกษาพยาบาลให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น